

KELEIVIS

THE TRAVELER LITHUANIAN WEEKLY

NO. 49 "Keleivis" Telefonas AN8-3071

SOUTH BOSTON, MASS., GRUODZIO (DECEMBER) 5, 1956

Entered as Second Class Matter February 25, 1946, at the Post Office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879

Atkairo Numeris
Kaina 10 Centų

51-IEJI METAI

Vengrijos Darbininkų Tarybos Pradedą Tvarkyt Kraštą

Visame Krašte Veikia Darbininkų Tarybos; Jos Reikalauja Sau Politinių Teisių; Nori Leisti Laikraštį; Kadar Valdžia Bijo Politinės Konkurencijos; Be Rusų Tankų Bolševikų Valdžia Subirėtų.

Padėtis Vengrijoje po rusų įvykdytų skerdynių vis dar negrįžta į normales vėžes. Rusų pastatyta vyriausybė krašte neturi jokios įtakos, žmonės jos įsakymų neklauso, jos pažadams netiki ir žiūri į ją, kaip į aklą rusų okupantų įrankį. Krašte dar jokios tvarkos nėra, tik maža dalis dirbtuvių pradeda dirbti, bet dėl žaliavų ir dėl anglų trūkumo darbas trukdosi. Daugelis dirbtuvių dar streikuoja. Išsitos sritys krašte yra be jokios valdžios, o kai kur šeimininkauja revoliucijos šalininkai. Ginkluoti sukilėliai dar kai kur laikosi, bet prieš rusų karišką galybę jie neturi jokios vilties atsilaikyti.

Šalia bejėgės Kadar vyriausybės Vengrijoje vis labiau išsilydo darbininkų tarybos kaip nauja politinė jėga. Revoliucinė darbininkų taryba Budapešte iš kelių kartų vedė derybas su Kadar vyriausybe, bet prie jokio susitarimo nepriėjo. Darbininkų taryba reikalavo duoti jai visus faktus apie tai, kaip rusai apgavyste ir klaida pagrobė Imre Nagy, revoliucinės vyriausybės vadą: taryba reikalavo iš valdžios leidimo leisti savo laikraštį ir reikalavo, kad visose valdžios įstaigose ir įmonėse būtų leidžiama darbininkams ir tarnautojams išsiskirti darbininkų tarybas. Kadar vyriausybė jokių informacijų apie I. Nagy apgaubingą pagrobimą nedavė, laikraštį leisti buvo lyg ir sutikusi duoti leidimą, bet nuo jo tuoj atsistatė, o dėl darbininkų tarybų tinklo plėtimo Kadar valdžia su tuo sutiktų, jei darbininkų tarybos pasitenkintų tik priežiūra įmonėse, bet nebandytų kisti politiką.

Darbininkų tarybos Vengrijoje betgi vis daugiau įtakos įgauna ir pradeda numelėti Kadar vyriausybės įtaką. Darbininkų tarybose komunistų įtakos visiškai nėra, visa Vengrijos komunistų partija subirėjo į šipulius ir visos Kadar valdžios pastangos ją atgaivinti kol kas nesiseka.

Šalia darbininkų tarybų Budapešte veikia inteligentijos revoliucinė taryba, kuri stato panašius reikalavimus, kaip ir darbininkų tarybos. Studentų revoliucinis komitetas paskelbė savo reikalavimus ir pirmoje vietoje reikalauja, kad rusų armija trauktųsi iš Vengrijos. Tas reikalavimas yra bendras visai vengrų tautai. Kol rusiškai budeliai lieka Vengrijos žemėje, vengrai yra pasiryžę okupantams priešintis, jei negalima ginklais, tai streikais ir kitokiomis priemonėmis.

Bomba Išsprogo Brooklyno Teatre

Sekmadienio vakare viename Brooklyn, N. Y., teatre, prie DeKalb ir Flatbush Avenues, sprogo bomba, kuri sužiedė 7 žmones. Bomba nebuvo galinga, nes kitaip ji būtų galėjusi užmūsti daug žmonių.

Nežinomi piktadariai nedidelę bombą pakliso po viena sėdyne, jokių piktadarių pėdsakų policija dar nesusekė.

New Yorko mieste toks atsitikimas jau nebėra naujiena, policija dar aiškina apie 25 panašius sprogius, kurie atsitiko mieste nuo 1940 metų.

Policija spėja, kad tas pats žmogus su bombomis teatruose baikojasi, bet jo pagauti vis nesiseka.

Dėl žiauraus komunistų persekiojimo po skilimo iš Vengrijos į Austriją jau pabėgo apie 100,000 žmonių. Bėgliai naudoja siūklus kaip kėlius. Čia matome, kaip vyras ir moteris eina per kanalą permetu rasti ir laikosi įsikibi į virvę. Rusų kariiviai pabėgėlius šaudo, todėl tenka bėgti slapantis ir naktia.

Uostų Darbininkai Dirba Palengvučiais

Amerikos uostų darbininkai, pagal teismo patvarkymą, visur nutraukė streiką, bet New Yorko uoste pereitą savaitę darbininkai dirbo "povaliai", ištesdami darbą, kad jo niekada neužbaigtų. Laivakrovėjų unija sako, kad ji šią savaitę ragins darbininkus dirbti sąžiningai ir nebelėtinti darbo.

Laivų krovėjai darbo su lėtinimu atsakė ir teismo patvarkymą grįžti ir darbą 80-čiai dienų ir per tą laiką derėtis su darbdaviais dėl naujos darbo sutarties. Laivakrovėjai vakariniuose uostuose ir ypač Hawajų salose, grasino, kad jie išeis ir streiką prieš kongreso vienos komisijos vedamą tyrinėjimą Hawajuose apie komunistų įtaką laivų krovėjų unijai. Tyrinėjimas Hawajuose jau vyksta, bet streikas dar nekilo. Apklauijami Harry Bridges vedamos unijos pareigūnai Hawajuose slepiasi už 5-o "amendmento" ir atsako duoti parodymus.

Sirija Šaukiasi JT Neaiškos Pagalbos

Sirijos vyriausybė atsiuntė JT organizacijai skundą prieš savo kaimynus ir prieš anglius prancūzus, bet tame skunde tik sakoma, kad Sirijai gresia pavojus, bet to pavojaus šaltiniai paduodami bendrais posakiais neurodant aiškių faktų.

Santykiai tarp Sirijos ir jos kaimynų, Irako ir Turkijos, nėra geri ir eina blogyn, bet kol kas nėra davių spėti, kad Sirijai greit prasidės karas. Bent Amerikos valstybės sekretorius nemano, kad ten greit prasidės kautynės.

Amerikos šaltiniai patvirtina jau seniau sklidusias žinias, kad rusai gabena į Siriją nemažai ginklų, bet ar jų ginklų Sirijai jau tiek gavo, kad galėtų pati pradėti kruviną avantiūrą prieš savo kaimynus, abejojama.

Jungtinės Tautos 'Netenka Kantrybės'

Iš Jungtinių Tautų organizacijos praneša, kad JT seimoniai pradeda netekti kantrybės dėl Rusijos ir bo "povaliai", ištesdami darbą, kad jo niekada neužbaigtų. Laivakrovėjų unija sako, kad ji šią savaitę ragins darbininkus dirbti sąžiningai ir nebelėtinti darbo.

Kalbama, kad JT organizacija gali pasiūlyti savo stebėtojų į Vengrijos pasienį, tie stebėtojai apklausintų vengrų pabėgėlius ir sužinotų tą, ką visa pasaulio spauda jau žino.

Valst. Sekretorius Už 'Išlaisvinimą'

Valstybės sekretorius J. F. Dulles pasikalbėjime su spaudos atstovais pasisakė, kad jis ir prezidentas Eisenhower vis dar stovi už pavergtųjų tautų išlaisvinimą, bet kartu paaiškino, jog ir prezidentas ir jis pats išlaisvinimą supranta, kaip evoliucijos procesą, o ne sukilimo ar revoliucijos pavidalę.

Kokios praktiškos naudos "evoliucinis išlaisvinimas" gali turėti, valstybės sekretorius plačiau neaiškino.

John Foster Dulles sakė, kad su Lenkija gal jau greit bus tariamasi apie davimą jai ūkiškos pagalbos.

Anglų Karo Bazė Jordanijoje Pavojuje

Jordanija rengiasi nutraukti savo karo sąjungą su Anglija, bet jau ir dabar anglų karo bazė Jordanijoje, New Mafrag vietovėje, 40 mylių nuo Jordanijos sienos, yra lyg apgulta tvirtovė. Visa bazė yra apsupata Jordanijos armijos tankų, o bazės kariai negauna iš apylinkės žmonių nei vandens, nei kitų reikmenų. Jordanijos nusisukimas nuo Vakarų yra vienas ryškiausių, kaip arabų nacionalizmas sukėlė prieš vakariečių žmonių nuotaikas.

VENGRIJA SAKO JT VADUI — "VELIAU!"

Po kelių užklausimų ir ilgo laukimo Vengrijos vadas iš rusų tankų malonės, Janos Kadar, atsikė JT organizacijos sekretoriui, kad jis nieko neturėtų prieš pasimatymą su JT sekretoriu Budapešte, bet prašo kelionę atidėti vėlesniam laikui, kada abiem pusėm laikas bus patogus.

Šiuo metu Vengrijos ministrai pirminkui laikas neatrodo "patogus", o tai reiškia, kad JT organizacija turės palaukti...

LENKIJOS RAŠYTOJAI PRIEŠ CENZŪRĄ

Lenkijos rašytojų suvažiavimas pasisakė prieš cenzūrą ir reikalauja, kad rašytojai nebebūtų varžomi partijos instrukcijomis, ką ir kaip jie turi rašyti.

Lenkijos komunistų organas "Trybuna Ludu" iš savo pusės prisimena, kad Lenkija visada palaikė tradicinę draugystę su Amerika ir Prancūzija. Laikraštis mano, kad nėra pagrindo, kodėl Lenkija ir dabar negalėtų palaikyti draugystę su Amerika ir Prancūzija.

Visoj Lenkijoje, nežiūrint valdžios pastangų, eina rūgimas ir žmonės kelia reikalavimus greičiau keisti įvykdytą režimą.

Amerika Jau Siunčia Aliėjų Vakarų Europos Kraštams

Amerika Pradedą Gabenti Aliėjų Europą; Santykiai Su Sąjungininkais Teks Ilgai Lopyti; Anglų Parlamente Didelis Nepasitenkinimas Dėl Kariuomenės Ištraukimo Iš Sueco; Eden Gali Nugriuti.

Amerikoje Geriama Daugiau Vodka

Paskutiniaisiais metais Amerikoje labai įėjo į madą gerti vorką, pagal rusišką pavyzdį pagamintą degtinę. Vodka gėrimas taip išsiplatino, kad tos degtinės gamintojai turi puikų pelną ir jau susilaukė nemažai konkurencijos.

Viena didelė vodka gamykla Amerikoje, kuri 1946 metais pagamino tik 108,000 butelių vodka, šiais metais pagamins ir parduos net 24,000,000 butelių, o gamyklų skaičius dabar yra labai padidėjęs.

New Yorke jau galima pirkti 166 pavadinimų vodka. Geriausiai žinoma ir brangesnė yra "Bloody Mary", bet netrūksta nė kitokių keistų pavadinimų. Jei spręsti pagal vodka vartojimą, rusiška žymi...

Sukilimas Kuboje Dar Nebaigtas

Pereitą savaitę Kuboje prasidėjo ginkluotas sukilimas prieš seržanto-generolo Batistos diktatūrą. Sukilėliai rytinėje krašto dalyje užpuolė visą eilę policijos nuovadų, bet didelio pasiekimo neturėjo. Praeitą sekmadienį Kubos vyriausybė paskelbė, kad jos kariuomenė užklupo vieną laivą, iš kurio maistininkai išskėlė būrį ginkluotų vyrų. Karo lektuvai ir kariuomenės dalyviai 40 išsiskėlusių vyrų nušovė, jų tarpe ir sukilimo vadą Castro. Krašto diktatorius giriąsi, kad sukilimas jau užgniauztas, bet pašaliniai pranešimai sako, jog rytinėje krašto dalyje vis dar eina susisaujimai tarp sukilėlių ir diktatūrai ištikimos kariuomenės.

Anglijos parlamente stipri konservatorių grupė yra griežtai priešinga anglų kariuomenės ištraukimui iš Sueco kanalo, bet vyriausybės nusistatymas jau yra priimtas ir bus vykdomas. Per paskutines dvi savaites anglų spaudoje ir politikieriu pasisakymuose apie Ameriką buvo pasakyta daug kritiškų ir griežtų žodžių. Svarbiausiai buvo metami kaltinimai, kad Amerika savo užsienių politiką veda atsižvelgdama kelių aliejaus kompanijų interesų ir visai nebedama Amerikos sąjungininkų. Dabar ir Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės pabrėžia reikalingą išlaikyti karo sąjungą su Amerika, nes kitaip, kaip sakė prancūzų užsienių reikalų ministras, galima susilaikyti "Vengrijos likimo". Bet spaudoje ir visuomenėje antiamerikoniškos nuotaikos taip greit neišnyks.

Brazilija Skolina Amerikos Kviečius

Amerikos vyriausybė susitarė su Brazilija paskolinti iš turimų kviečių perlektų Brazilijai 1,800,000 tonų kviečių, maždaug 110 milijonų dolerių vertės.

Kviečiai Brazilijai būtų pristatyti bėgyje trijų metų, o Brazilija už kviečius sumokėtų per 40 metų. Kitaip sakant, Brazilija gauna ilgalaikę paskolą kviečiais. Šalia to Brazilija sutiko nupirkti 130,000 tonų kviečių normalėmis rinkos sąlygomis kasmet.

Derybos dėl kviečių pardavimo paskolon Brazilijai tęsėsi virš trijų mėnesių, bet dabar viskas jau yra sutarta, tik belieka sutartį pasirašyti.

Praeitais savaitės gale Amerikos vyriausybė nutarė pradėti statyti Europai aliejų, kaip tai buvo numatyta tuoj po to, kada Egipto diktatorius Nasser nacionalizavo Sueco kanalą.

Amerikos sutelkti tankeriai visai nepašalinis Europoje aliejaus trūkumą, bet padės jai apsiginti nuo didesnio trūkumo. Toks Amerikos nutarimas buvo padarytas išeinant iš to, kad Anglija ir Prancūzija sutiks atsausti savo karo jėgas iš Egipto. Ši pirmadienį Anglijos ministru pirmininko pavaduotojas Butler parlamente paskelbė, kad Anglija ir Prancūzija sutarė, jog jos jau gali be delsimo ištraukti savo karo pajėgas iš Egipto ir laukia, kad JT organizacijos "tarptautinė policija" "priziūrės" prie Sueco kanalo tvarkos, kad kanalo valymas tuoj pat bus pradėtas ir kad JT organizacijos "policija" dabos Izraelio ir Egipto siena. Kol ten bus prieita prie kokio nors pastovesnio susitarimo.

Amerikos spauda ši pirmadienį skubina pranešti, kad Anglijos antiamerikoniškas upas atslūgsta, bent jau parlamente nelaukiama, kad atstovai puls Ameriką ir kaltins ją dėl visokių nemalonių, kurie ištiko anglus ir prancūzus po jų nutarimo Sueco kanalo tvarkyma reikiama dviasioj paskatinti su savo karo jėgų pagalba.

Anglijos parlamente stipri konservatorių grupė yra griežtai priešinga anglų kariuomenės ištraukimui iš Sueco kanalo, bet vyriausybės nusistatymas jau yra priimtas ir bus vykdomas.

Per paskutines dvi savaites anglų spaudoje ir politikieriu pasisakymuose apie Ameriką buvo pasakyta daug kritiškų ir griežtų žodžių. Svarbiausiai buvo metami kaltinimai, kad Amerika savo užsienių politiką veda atsižvelgdama kelių aliejaus kompanijų interesų ir visai nebedama Amerikos sąjungininkų. Dabar ir Anglijos ir Prancūzijos vyriausybės pabrėžia reikalingą išlaikyti karo sąjungą su Amerika, nes kitaip, kaip sakė prancūzų užsienių reikalų ministras, galima susilaikyti "Vengrijos likimo". Bet spaudoje ir visuomenėje antiamerikoniškos nuotaikos taip greit neišnyks.

Valstybės sekretorius J. F. Dulles pasikalbėjime su spaudos atstovais visus pastarojo mėnesio įvykius sąjungininkų tarpe pakrikštijo "nesusipratimu" ir tuo klausimą išaiškino.

Anglijos plačiai kalbama, kad A. Edeno vyriausybė dėl Egipto įvykių turėsianti persitvarkyti be Edeno.

Keistas supuolimas

Amerikos vyriausybė jau paklupdė savo sąjungininkus — Angliją ir Prancūziją — ir privertė jas be sąlygų trauktis iš Egipto žemės. Šį pirmadienį Anglijos vyriausybė pažadėjo pranešti parlamente, kad anglų ir prancūzų kariuomenė „palaipsniui“ ištraukiama iš Egipto ir apie Kalėdas nė vieno anglų ir prancūzų kariuomenės nebebus. Amerikos vyriausybė tą „trikšą“ padarė ne per Jungtinių Tautų organizaciją, kurios tarimai ne ką tesveria, bet daug paprasčiau, paimdama savo sąjungininkus už gerklės su aliejumi. Kaip tik Sueco kanalas užsidarė dėl karo veiksmų ir dėl Egipto sabotazo ir susprogdinus Sirijoje aliejaus dūdas (iš Irako į Viduržemio jūrą) Vakarų Europoje pradėjo trūkti aliejaus. Jo gauti Europa gali tik iš Amerikos ir su Amerikos tankerių pagalba iš Viduriniųjų Rytų aplink Afriką. Be aliejaus Europa negali gyventi, kaip negalėtų ir Amerika. Ir kaip tik aliejaus Europa iš Amerikos nesulaukė per visą laiką, kada anglai ir prancūzai iškėlė kovą į Egiptą. Per tą laiką Europos kraštai pajuto didelį aliejaus badą ir svarbiausiai Anglija ir Prancūzija atsidūrė bėdoje. Joms teko pasirinkti, ar trauktis be sąlygų iš Egipto, ar susilaukti didelio nedarbo dėl aliejaus trūkumo. Aliejaus nedavimas Europai nebuvo Jungtinių Tautų nutartas, tą darė Amerika savo nuožiūra.

Pereitos savaitės gale Amerikos vyriausybė nutarė siųsti aliejų į Europą, o anglai ir prancūzai traukiasi iš Egipto. Tuo tarpu Egipto diktatorius Nasseris, pasisėjęs už plačios Amerikos nugaros, vykdo pogromą prieš anglus, prancūzus ir žydus Egipte, išvaro tų tautų žmones iš Egipto, atima jų turtą ir naikina anglų ir prancūzų kultūrinės įstaigas visame Egipte.

Taip Amerika susitvarkė su savo sąjungininkais, kurie drįso vesti savarankišką politiką, kuriai Amerika nepritarė. „Maištas“ pasibaigė maištininkų pralaimėjimu ir dabar bus dedama pastangų negardų pasilikusių kartelių kaip nors užmožoti. Judrusis valstybės sekretorius, vos pasitaigęs po operacijos, jau skrenda į Paryžių, į NATO ministerių pasitarimą, kuriame malonios šypsenos ir draugiški žodžiai gal padės pašonkintiems sąjungininkams užmiršti, kaip aliejaus badas juos buvo įstūmęs į didelę bėdą ir privertė nusizeminti prieš gerąjį Dėlę Samą, kuris neklusnius kompanijonus moka ir sudrausti.

Tuo tarpu Amerikoje kalbama apie naują Washingtono užsienio politiką, kuri mažiau dėmesio kreipia į kolonialines valstybes ir daugiau orientuosis į Azijos ir Afrikos tautas. Tai politikai vadovausiąs pats prezidentas D. D. Eisenhower, nors sąjunga su Vakarų Europa nebūsianti nutraukta.

Kol Amerika ekonominėmis sankcijomis (bausmėmis) mokė savo sąjungininkus paklusnybės, kitame pasaulio šone — Vengrijoje — rusai žiauriomis priemonėmis mokė vengrus ir kitus savo satelitus paklusnybės Maskvos chanams. Aziatišku žiaurumu permirkusi bolševizmo diktatūra krūvinomis skerdynėmis parodė savo kietą nusistatymą nepaleisti iš nagų tų nelaimingų tautų, kurios po antrojo pasaulinio karo pateko į rusų įtakos sferą ir norom nenorom turi joje būti.

Zinoma, jokio panašumo tarp Maskvos elgesio su vengrais ir Amerikos alt-jinių sankcijų prieš savo sąjungininkus nėra. Amerikos sąjungininkai dėjosi į karo sąjungą su Amerika ieškodami saugumo nuo tos pačios Maskvos ir gali bet kurią dieną tą sąjungą nutraukti, jei nori ir jei nebeįjio Maskvos imperiaлизму, tuo tarpu nei vengrai, nei lenkai, nei kitos rusų pavergtos tautos tokio pasirinkimo visiškai neturi ir turi gyventi rusiškos „draugystės“ kalėjime nori ar nenori. Toks yra esminis skirtumas tarp įvykių Rytuose ir Vakaruose. Bet keistas supuolimas laiko žvilgsniu tarp rusų kruvinos pirties suruoštos vengrams ir tarp Amerikos, pagal J. F. Dulles pasakymą, „nesusipratimo“ su savo sąjungininkais, rodo, kad šių dienų pasaulyje dvi galybės, Sovietų Rusija ir Amerika, sprendžia pasaulio įvykių eigą ir nuo tų valstybių vadų išminties ir jų interesų supratimo pareina šimtų milijonų žmonių gerbūvis ir taika.

Kas ta Sirija?

Paskutiniuoju metu spaudoje kasdien minimas Sirijos vardas. Rašoma, kad Sovietai ten gabena vis daugiau įvairiausių ginklų ir amunicijos; kad ten jau yra ir Sovietų instruktorių, kurie mokina Sirijos karių, kaip tais ginklais naudotis kad ten Sovietų šalininkai turi didelę įtaką krašto armijai ir lengvai gali susikurti sau lizdą tame krašte, kuris yra pačiame Viduriniųjų Rytų viduryje.

Sirija nėra didelė valstybė. Jos plotas siekia 73,537 kvadratinį mylių, taigi apie tris kartus didesnis už nepriklausomą Lietuvos plotą. Sirija yra Viduržemio jūros rytiniame šone. Ji rubežiuojasi su Libanu ir su Viduržemio jūra vakaruose, su Turkija šiaurėje, rytuose su Iraku ir pietuose su Jordanija ir su Izraeliu.

Sirija nėra turtingas kraštas. Jos žemės gėmėsė iki šiol dar nieks neatradę tokio „aukso“, kaip aliejaus, kurio tiek daug yra Sirijos kaimynuose. Sirija gyvena iš žemės ūkio, bet ir jam tinkamos žemės tėra vos pusė viso ploto, didelė dalis yra dykuma. Bet dar ne visa ir dirbama žemė yra išnaudojama. Daugiausia auginama kviečių ir miežių. Nemaža pajamų gyventojai turi iš gyvulininkystės.

Gyventojų Sirija turi apie pusketvirtą milijono, taigi ne kažin kiek daugiau kaip Lietuva. Jie mišrūs, daugiausia arabų, bet dar gyvena armėnų, turkų, kurdų, druzų, čerkėsų, žydų ir kitų. Apie 80% visų gyventojų yra mahometonų tikytojų. Krikščionių nėra daug, bet jų yra įvairiausių sektų. Senais laikais ten yra buvę žiaurių krikščionių skerdynių.

Apie gyventojų kultūrinį lygį galima spręsti iš šio fakto: Sirijoje 1951 metais visose mokyklose mokėsi apie 300,000 mokinių, o nepriklausomoje Lietuvoje prieš antrąjį pasaulinį karą moksleivių buvo apie 400 tūkstančių. Daug pasako ir Sirijos geležinkelio ilgis — jų tėra 539 mylios, o tuo tarpu tris kartus mažesnėje savo plote Lietuvoje geležinkelio prieš karą buvo dvigubai daugiau.

Sirija labai senai žinomas kraštas, bet jis niekad nebuvo nepriklausomas politinis vienetas. Jau 1500 metų prieš Kristaus gimimą Sirija buvo Egipto žinioje, vėliau ją buvo užkariavę finikiečiai, asiriečiai, chaldejiečiai. Šeštojo šimtmečio prieš Kristų gale Siriją užkariavo persai, po poros šimtmečių Aleksandras Makedonietis, o 64 metais prieš Kristaus gimimą Sirianariai.

Tokią Maskvoj užsuktą muziką groja ta „šeinekatarinka“, Lietuvos vyriausybė pavadinta. Ji ir negali groti kitaip, ji negali pasakyti, kame yra tikrieji karo kurstytojai ir kolonizatoriai, kurie pavėrgė milijonus ir ieško progų dar daugiau žmonių pavėrgti; kurie pavėrgtas tautas išnaudoja taip, kaip niekas niekada neįnaudojo; kurie jiems nepaklusnias tautas skerdžia dienos šviesoje visam pasauliui stebint. Vengrijos žmonių skerdimas sujudino pasaulį, bet Vilniuje jo niekas nepastebėjo ir ten „lietuvių tautos vardu“ kalbama už pasmerkimą Anglijos, Prancūzijos ir Izraelio.

rusų carai nuo Petro Didžiojo laikų žiūri seilę varindami. Jų reikšmė suprantama ir rusų carų imperiaлизmo įpėdiniai bolševikai.

Vidurinėji Rytai yra viliojanti kryžkelė tarp Europos, Azijos ir Afikos. Per juos kelias eina į Tolimuosius Rytus — Indiją, Kiniją ir kitas prekybai svarbias šalis. Dabar Vidurio Rytai garsūs savo milžiniškomis aliejaus atsargomis, kurios ten nuviliojo ir Amerikos aliejaus turtingas ir šalies politikoje įtakingas kompanijas. Sirija yra pusiauokely tarp Sovietų ir Egipto, kurio diktatorius Nasser jau turi artimus ryšius su Maskva ir kurio dėka Maskva jau iškėlė savo leteną į Vidurinius Rytus. Sirijos šiaurėje yra Turkija, Sovietų, kaip ir rusų imperijos tradicinis priešas. Ištvirtinę Sirijoje, rusai paimtų ir reples Turkiją ir būtų visai arti Irako aliejaus šaltinių ir galėtų gręsti Iranui ir kitiems nepaklusniems kraštams.

Rusų ištvirtinimas Sirijoje būtų nemažas smūgis Vakarams. Jis padėtų rusams dar labiau atskirti arabų kraštus nuo Vakarų ir palengvintų juos traukti į Rytų stovyklą.

Dėl šių Sovietų pastangų yra ir Vakarai susirūpinę. Ypač opus yra tas reikalas Turkijai, o taip pat Irakui. Sirijos kaimynai iš rytų. Irakas yra Vakarų sąjungininkas. Tai vienintelė arabų valstybė Vidurio Rytuose, kuri dar palaiko širdingus ryšius su Vakarais. Prieš Irako vyriausybę dabar susijungė bolševikinė Rusija, Egipto Nasseris ir Sirija. Visų jų tikslas nuversti Irako vyriausybę ir įkelti ten į valdžią Nasserio-Chruščiovo sėbrus.

Garas geležių greičiau perduodamas negu oru ar vandeniu.

Kas Savaitė

Amerika ir jos draugai

Mūsų vyriausybės pareigūnai savo laiku flirtavo su kinų „žemės reformos šalininkais“; jie bandė sutaukinti Čang-Kaišę su kinų komunistais. Taikymo darbas baigėsi pilietiniu karu ir Čang-Kaišeko pralaimėjimu. Dabar tą 600 milijonų tautą valdo Maskvos sėbrai.

Siandieną kartojasi panaši „istorija“. Maskvos kurtomas Egipto diktatorius Nasser nacionalizavo Sueco kanalą — Europai gyvybiškai susisiekimo kelią. Tuo keliu Europai yra pristatomas Viduriniųjų Rytų aliejaus. Amerikos patariamieji anglai ir prancūzai bandė tartis su Nasseriu, bet negalėjo susitarti. Galų gale, Sueco sritin buvo pasiūsti anglų ir prancūzų kariuomenės daliniai.

Ir ką dabar matome?

Washingtonas reikalauja, kad anglų ir prancūzų kariuomenė trauktųsi iš Sueco! Washingtonas sako, kad reikia ir galima gražum susitarti. O tuo tarpu Maskva kursto Nasserį ir siūlo jam rusiškus „savonarūsius“. Šis dar labiau pučia si.

Prie ko visa tai veda — kiniskos „taikos“ ar naujo Amerikos aliejaus interesų laimėjimo anglų nenaudai?

Anglai smerkia Ameriką

Bostono „Daily Globe“ korespondentas Dan Cook pereiną ketvirtadienį davė idomų pranešimų. Jis sako, kad Anglijos ir Jungtinių Valstybių santykiai yra kritiškai pasiję. Anglai smerkia mūsų valstybės sekretorių John Foster Dulles; jie reiskia nepasitikėjimą ir prez. Eisenhowerui. Pasak jo, vienas Anglijos parlamento narys viešai apkaltino Dullesą, kad jis Viduriniuose Rytuose vedą „intrigų politiką“; kad Amerikos aliejaus interesai ten daro „gėdingas machinacijas“ Anglijos nenaudai.

Atsimenate, kada Irano (Persijos) Mossadegh nacionalizavo aliejaus pramonę, iš to anglų-persų ginčo kildavo nepasinaudoti kitose Viduriniųjų Rytų srityse?

Anglai taip ir sako. Pranašaujama, kad Londono ir Washingtono nesutarimų pasekoje gali sugriūti Ede no vyriausybė.

Šituo Vakarų nevieningu

JIS DAR DIRBA

Architektas John K. Neebe iš Chicago, minėjo savo šimtąjį gimtadienį bet jis dar gali dirbti ir per paskutiniuosius metus pruošė 15 namų ir vieno sandėlio planus.

mu naudojasi bolševikiški Maskvos gengsteriai. Jie privirė smalos Egipte, o dabar tą patį daro Sirijoje. Jei šitaip bus dar kurį laiką, Viduriniuose Rytuose gali pasikartoti Korejos ir Indokinijos tragedija.

Komunistiškai klajokliai

Ivykiai Vengrijoje visiškai paklaidino Maskvos garbintojus. Lapkričio 20 d. laidoje komunistų „Daily Worker“ paskelbė komunistų partijos nacionalinio komiteto „atvirą laišką“ namams. Jame kritikuojamas to paties komiteto anksčiau skelbtas pareiškimas, kuriame buvo smerkami rusų amijos žygiai Vengrijoje.

Atviro laiško autoriai (Fosterio grupė) tą pareiškimą vadina „rezidentinės komiteto dalies“ (Dennis grupė) pareiškimu ir tuo pasako, kad pas juos yra „nauja krizė“ — dviejų grupių rietenos. Bet už ką jos peisiasi?

Už kiaurą maišą! Viena grupė neva smerkia rusų armijos žygius, bet ir ji stoji už palikimą tos sistemos, kuri nuvedė prie vengrių liaudies sukilimo; antroji grupė bando pateisinti Maskvos gengsterius, bet Vengrijos komunistų vadus apšaukia „trumparegiais biurokratais“, kurie „buvo izoliavę nuo žmonių“, kurie nesupratę „darbininkų klases gyvenimo ir jos poreikių“.

Reiskia, „beat around the bush“, ieškoma „teisingiausios linijos“.

Tai klajoklavimas ir saplojimas. Blogo šaknų reikia ieškoti ne „linijose“, bet pačioje komunistinio režimo sistemoje!

Maištas Londono Workery

Londono yra leidžiamas komunistų dienraštis „Daily Worker“. Jisai turi 30 žmonių — žurnalistų štabą. Lapkričio pradžioje Vengrijon buvo pasiūstas vienas to štabo narys, Peter Fryer.

Per dvi savaites Fryer turėjo progos stebėti rusų armijos šeiminkinimą Vengrijoje ir rašė savo dienraščiui pranešimus. Bet „Daily Workerio“ redakcinis štabas tik vieną Fryer korespondenciją teidėjo ir tą pačią biuriui sužalotą — iškraipytą. Kur Fryer smerkė budėlius rusų armijos darbus, ten atsirado redakcijos suklustoti teisininkai.

Ne tik Fryer, bet ir kiti žurnalistai pasipiktino. Keturi jų, kartu su Fryer, pasitraukė, o kiti 19 įteikė savo protestą. Vadinasi, iš 30 žmonių 23 kėlė maištą.

Kitam Londono dienraščiui, „Daily Express“ Fryer davė tokį pareiškimą:

Vengrijoje aš nemačiau baltojo teroro. Sukilimą prieš komunistų vyriausybę rėmė 99 nuosimčiai gyventojų, įskaitant ir komunistų partijos sąžininguosius eilinius narius.

Kaip šiuos skatčius suderinti su Prūsėkos skaičiais? Jis sakė, kad Budapešte tebuvo vos 20 nuosimčių „fasistų“, kurie ten kėlė triukšmą.

Aišku, Chicagoje tupėdamas Prūsėka negalėjo ir nenorėjo patirti tiesą. Jis stori pamelavo. Fryer buvo Vengrijos sostinėje, jis matė, kas ten darosi ir savo žiniomis Chicago komunistų vabalą kalą prie gėdos stulpų.

St. Strandas

Apžvalga

SEINEKATARINKA PRABILO

Visi žinome tą muzikos instrumentą vadinamą „šeinekatarinka“. Žmogus suka instrumento rankeną, o iš to instrumento veržiasi muzika, kurios klausyti nėra didelis malonumas.

Šeinekatarinkų yra ne tik muzikoje, bet ir politikoje. Viena toki politinė šeinekatarinka prabilo dabar Lietuvoje. Tai „Lietuvos vyriausybės balsas“, kaip čionyčių lietuvių bolševikų „Laisvė“ (Nr. 233) ji pavadino. Mat ir taip vadinamo-

ji „Lietuvos vyriausybė“ pasisakė dėl tarptautinių įvykių. Lapkričio 1 d. ji per spaudą ir per radiją paskelbė savo pareiškimą, kur sakoma, kad „Lietuvių tautai griežtai smerkia Anglijos, Prancūzijos ir Izraelio agresyvius veiksmus prieš Egiptą“. Tai esanti nusikalstama agresija, „užkietėjusių kolonizatorių mėginimas vėl pavėrgti egiptiečių tautą... nesuderinama su Suvienytų Tautų Organizacijos principais ir grūnykščių lietuvių bolševikų „Laisvė“ (Nr. 233) ji pavadino. Mat ir taip vadinamo-

Kalėdų

pirkėjai

su

mįsle

ogi

TELEFONO PRATĖSIMAS

be abejo!

Duok dovaną, kuri daro gyvenimą lengvesnį, saugesnį ir ramesnį. Telefono pratėsimą galima parinkti iš 8 gražių spalvų ir jis pristatomas specialiniame Kalėdų įpakavime su dovanos pildijimu. Kaina? Tik tai \$1.25 ar mažiau per mėnesį, prisideda taksi ir vienkartinis įvedimo išlaidos.

NEW ENGLAND TELEPHONE AND TELEGRAPH COMPANY

—Alou, Maik!
—Sveikas, tėve! Iš kur taip pareini?
—Buvau pas Zacirką, o dabar ateinu pas tave pasi-
šnekėti. Pasakyk, kaip tu
rokuoji, ar mes turėsime
vaina, ar ne?
—Gal turėsim, o gal ir ne.
—Vadinasi, tu nežinai.
—Tėve, to niekas nežino.
—Jes, Maiki, žino.
—Kas?
—Ogi mano frentas Za-
cirka. Jis sako, kad vaina
šiu bus.
—O kas jam pasakė?
—Jis, vaikel, pats išge-
riavo. Sako, ant svieto ne-
ra pakajaus, visi ginkluoja-
si, visur kvepia parakas,
net Amerika padarė bendrą
pruntą su Maskva prieš sa-
vo frentus anglus ir pran-
cūzus ir reikalauja, kad jie
raidavę ištrauktų savo vai-
ską iš Egipto. Vienu zo-
džiu, susidarė toks jovalas,
kokio svetlas dar nebuvo
matęs. Jeigu svetimi susi-
pyksta, tai kartais gali dar
susigadyti; ale jeigu geri
frentai susiremia, tai jau
be faito ugadų nelauk.
—Aš, tėve, sutinku, kad
Washingtonas padarė klai-
dą paremdamas Maskvos
politiką prieš savo drau-
gus. Tuo pasipiktino beveik
visas laisvas pasaulis. Bet
Washingtonas tą klaidą pa-
matė ir jau stengiasi ją at-
taisyti. Prezidentas jau nu-
tarė siųsti ministrą Dullesą
Paryžiui, kad susitaikytų
su prancūzais ir anglais.
Taigi reikia tikėtis, kad
įvykęs nesupratimas bus
išlygintas.
—Nu, jeigu tu, Maiki,
viską žinai, tai pasakyk,
kodėl Vašingtono galvos
taip žiopiškai padarė? Neži-
nau, gal ir aš padaryčiau
mistiką, ale jeigu aš bū-
čiau generolo Aisenaurio
vietoje, tai ne Maskvos vil-
kams pritarčiau, ale padė-
čiau savo frentams anglams
ir prancūzams. Jeigu Ame-
rika būtų jiems padėjusi,
tai Egipto trubeliai būtų
jau užbaigti. Ir Maskva ne-
drįstų priešintis, ba bijotų,
kad prieš ją nesukiltų jos
pačios pavergtos tautos.
Taigi pasakyk, kodėl Va-
šingtonas taip nepadarė?
—Todėl, tėve, kad Wash-
ingtonas žiūrėjo į šį dalyką
tik iš vienos pusės. Parem-
damas Sovietų politiką, ji-
sai tikėjosi galėsiąs pakisti
Maskvai koją. Kai anglai su
prancūzais įsiveržė Egiptui,
Maskva pasirodė arabų

akyse didelę jų užtaręja ir
komunistams pasidarė labai
gera proga įsivyruoti Egi-
pte ir kituose arabų kraštu-
ose. Bet Amerika norėjo pa-
rodyti arabams, kad ne vien
tik Maskva gera jų draugė,
kad juos gina ir Amerika.
Vadinasi pritarinama Mas-
kvos politikai, Amerika no-
rėjo suduoti smūgį rusų
įtakai arabuose. Galėjo bū-
ti dar ir kitas motyvas, ku-
ris nėra skelbiamas. Gali
būti, kad Washingtonas no-
rėjo pamokyti prancūzus ir
anglus, kurie įsiveržė Egi-
ptui be jo pritarimo ir dargi
visai jį apie tai nepainfor-
muodami. Šitokių jų žygių
buvo labai užgauta Wash-
ingtono garbė. Bet Ameri-
ka neapsižiūrėjo, kad šitai
elgdamsi ji labai sukiršino
savo draugus.
—Na, tai čia buvo kalti
ir anglai su prancūzais, kad
su Amerika nepasitarė.
—Negalima sakyti, tėve,
kad jie su Amerika nesita-
rė. Kai tik Egipto diktato-
rius pagrobė iš jų kontro-
lės Suezio kanalą, jie tuoj
pradėjo tartis su Washing-
tonu, ką daryti. Bet Wash-
ingtonas atsakė, kad šį
reikalą turi spręsti Jungti-
nės Tautos. Laikas bėgo, o
Jungtinės tautos nieko ne-
darė. Anglai su prancūzais
pamatė, kad iš Washingto-
no jokios pagalbos negaus,
todėl nutarė veikti vieni pa-
ty. Tada prieš juos šoko
ir Maskva ir pasiūlė su
Washingtonu.
—Tai visgi man neaišku,
vaikel, kas čia kaltas, kad
pasidarė tokia velniava.
—Sunku pasakyti, tėve,
kas šitokiuose dalykuose
yra kaltas, o kas ne. Egipto
diktatoriui, rodos, kad kal-
ti anglai ir prancūzai; o ši-
tiems atrodo, kad jisai kal-
tas, nes sulaužė sutartį ir
pagrobė kanalo kontrolę.
Amerika kaltina prancūzus
ir anglus, kad tą kanalą
jie nori atsiimti jėga; o jie
kaltina Ameriką, kad ji re-
mia kanalo grobiką. Dabar
išspręsk, tėve, kas čia kal-
tesnis.
—Maiki, aš noriu vienas
apie tai pamislyti. Tu dabar
gali sau eiti.
**Pakalbinkime draugus ir
kaimynus užsakyti "Keleivį". Kaina metams \$4.**
**Dabar pats laikas užsaa-
kyti "Keleivio" kalendorių
1957 metams. Kaina 50 c.**

Keistos sąžinės žmogus

1919 metais nepriklausomaj
Lietuvoj buvo sušaudyti žymūs
socialdemokratai: adv. Feliksas
Valiukas su žmona ir J. Smol-
skis. Tų žmogžudysčių kaltinin-
kai paliko nenubauti. Dar ir
šiandien yra žmonių, kurie Va-
liukus ir Smolskį vadina komu-
nistais ir jų nužudymą lai-
ko paprastu dalyku.
Spausdindami šį J. Kamin-
sko straipsnį prašome atsiliep-
ti tų liūdnu įvykių liudininkus,
jei tokių yra šioje geležinės
uždangos pusėje.

Red.

Š. m. "Naujienu" 229,
230 ir 231 numeruose iš-
spausdinta gen. štabo pul-
kininko P. Žilio straipsnis
"Ar Valiukas nebuvo bolše-
vikas?" Kaip panevėžie-
tis P. Žilys turėjęs progos
sekti adv. Felikso Valiuko
ir jo žmonos Onos Braz-
džiūtės - Valiukienės veiklą
Panevėžyje 1918-1919 me-
tais ir mano galįs tą klau-
simą atsakyti. P. Žilys savojo
straipsnio pradžioje paai-
kina ir priežastį, kuri jį
vertusi straipsnį rašyti: tai
buvęs noras apginti gen.
Grigaliūną - Glovackį nuo
jam daromų kaltinimų, kad
jo įsakymu būtų žudomi ne-
kalti žmonės, tame skaičiu-
je Feliksas ir Ona Valiu-
kai. Savo padėkos laiške
"Naujienu" redakto-
riui, tilpusiam 251 numery-
je, pulk. P. Žilys dar ai-
škiau pasakė: jis ne tam
straipsnį rašęs, kad kaltin-
tų **kaltą** (mano pabrąuktą)
Valiuką, bet dėl to, kad tei-
sintų 37 metus nekaltai ka-
ltinamą žmogžudystę gen.
Grigaliūną-Glovackį. Vadi-
nasi, P. Žiliumi Valiuko kal-
tė yra jam neabejojama ir
jo kaltinimas tėra priemonė
gen. Grigaliūnui - Glovac-
kiui apginti.

P. Žilys pasirinko sau ne-
lengvą uždavinį teisinti ge-
nerolą, pagarsėjusį Lietuvo-
je ne tik savo kariškais žy-
giais. Valiukų nužudymas
tėra vienas įvykių, su ku-
riu siejamas generolo Glo-
vackio asmuo. Dėlto būtų
gerai, kad tie, kam rūpi
generolo asmenį apibūdinti,
juo labiau jį teisinti, kad
laikytų tai atskiru, plates-
nių nagrinėjimų reikalingu
uždaviniu. Iš kitos pusės
Valiukų nužudymas, be to,
kad jis iki šiai dienai pasi-
lieka kai kam artimųjų
skaudi opa, turi mums ne-
pamiršamos visuomeninės
reikšmės: įvykis yra savo-
tiškas mūsų kultūrinio, gal
ir žmogiško veido veidro-
dis ir reikalingas svarstyti
ne kaip priemonę bet kam,
bet kaip įvykis pats sau.

P. Žilys vaizduoja savo
straipsnyje Valiukų veiklą
Panevėžio lietuviškosios vi-
suomenės santykių aplinko-
je. Jis pastebi, kad tos vi-
suomenės srovinis susiskir-
stymas, buvęs ir anksčiau,
tuo Vilniaus konferencijos
1917 metais ir revoliucijai
Rusijoje kilus, virtęs prara-
ja. Panevėžyje tos prara-
jos vienoje pusėje stovėjęs, kai-
po žymiausias asmuo, K.
Bizauskas, katalikiškosios
visuomenės atstovas bei
ateitininkų vadas, iš antros
pusės dr. Pr. Mažylis, atsto-
vavęs pažangiuosius. Pats
P. Žilius, kaip ateitininkas,
buvęs Bizausko pusėje.

P. Žilys teisingai mano,
kad be kitų priežasčių sro-
vinį visuomenę susiskir-
stymą pagilino tuomet įvy-
kiai Tautos Taryboje.
Pirmutinis kietas Tary-
boje daugumos ir mažumos
susirėmimas įvyko 1917 me-
tų pabaigoje ir 1918 metų
pradžioje dėl daugumos pa-
sižadėjimo vokiečiams su-

rišti Lietuvą konvencijomis
(sutartimis) su kaizerine
Vokietija. Mažuma tuomet
nugalėjo daugumą ir nepri-
klausomybės aktas paskelb-
tas be susirėmimų su Vokie-
tija. Antras Taryboje susi-
rėmimas įvyko dėl daugu-
mos nutarimo kvieisti Ura-
chą Lietuvos karalium. Tas
įvyko 1918 metų gegužės
mėnesį, o tų pačių metų bir-
želio mėn. buvo Tarybos
priimta ir urachinė konst-
itucija. Katalikų atstovai
Taryboje buvo uolūs Ura-
cho rėmėjai; socialdemo-
kratai kartu su liaudinin-
kais griežtai protestavo prieš
Urachą kvietimą, prieš Ta-
rybos kėsinimąsi savintis
aukščiausias tautos teises
ir iš Tarybos pasitraukė.
Vėliau Mykolas Biržiška ir
Jonas Vileišis Tarybon gri-
žo, negrįžome mudu su Sta-
siu Narutavičium. Dėl Tary-
bos vertinimo mūsų visuo-
menė tikrai suskilo, ir buvo
paprasta, kad ir Panevėžyje
sroviniai santykiai dar pa-
astrėtų. Bet iš to dar neten-
ka daryti išvados, kad kas
buvo prieš Tarybą, tas jau
buvo ir bolševikas.

Be Valiukų P. Žilys mini
savo straipsnyje dr. P. Ma-
žylį ir Jurgį Smolskį. Be jų
Panevėžyje tuomet dar bu-
vo iš socialdemokratų inte-
ligentų studentas medikas
Pranas Kuzma, dirbęs mie-
sto ligoninėje, ir 1918 metų
rudenį Panevėžyje gyvenęs
Kipras Bielinis.

Kai visi jie yra urmu ve-
liami su bolševikine veikla,
bus pravartu pasakyti, kiek
jų politinė praeitis ir ideo-
loginis nusistatymas davė
pagrindo taip juos kaltinti.
Pranažylį pažinau dar
gimnazistą. Iki kalbamų
įvykių dirbome kartu su
juo Lietuvos socialdemo-
kratų partijoje jau daugiau
20 metų. Suprantama, kad
jis tebuvo socialdemokra-
tas. Studijuodamas medic-
nā Krokuvoje universitete,
Mažylis turėjo progos susi-
pažinti su Leninu, tuomet
emigrantu, gyvenusiu Gali-
cijoje. Niekuomet nesu giri-
dėjęs dr. P. Mažylį girian-
tis taja pažintim ar garbi-
nusi Lenina. Partijos narių
tarpe nebuvo "kairių". Per
vokiečių okupaciją porą
kartų lankiausi Panevėžyje
ir Pr. Mažylis, kad ir po
1917 metų revoliucijos Ra-
sijoje buvo vis toks pat.
Jurgį Smolskį pažinau
taip pat gimnazistą, stud-
juodamas Peterburge. Jau
tuomet Smolskis dėjosi prie
studentų ešelienų kuopė-
lės, vėliau dirbo LSD par-
tijoje, pasižymėjo per 1905
metus. Buvo karšto tem-
peramento, bet nuoseklus
galvojimo. Per pirmąjį pa-
saulinį karą pasitraukęs į
Rusiją, gyveno Maskvoje,
ten kartu su kitais lietuviais
socialdemokratais suorgani-
zavo partinę kuopą ir joje
veikė: rašinėjo į Maskvoje
leistąjį savaitinį laikraštį
"Socialdemokratas". Dirbo
"Lietuvos komisarijate", ku-
rį ir organizavo. Komisari-
jato uždavinys buvo suregi-
struoti išvežtąjį iš Lietuvos
valstybinį bei visuomeninį
turtą ir rūpintis jo grąžini-
mu Lietuvon. Be kitko ko-
misarijato buvo surasta iš-
vežtųjų iš Lietuvos varpų
dalis, suregistruota ir dalis
jų grąžinta. Buvo kilusi
mintis grąžinti Lietuvon
Lietuvos Metriką, buvo iš
bolševikų gautas sutikimas
—reikalą rūpino Valiu-
kai—ir tik paaiškėjus, kad
parvežimui būtų reikalinga
keli vagonai, gi vagonų bu-
vo neįmanoma gauti, išve-
žimo atsisakyta. Komisari-

jate nebuvo nė vieno lietu-
vio bolševiko. Nuo V. Kap-
suko socialdemokratai visą
laiką laikėsi atokiai, ir bu-
vo jo kreivai židūri. Smol-
skio santykiai su V. Kap-
suku buvo priešų santykiai.
Smolskis grįžo Lietuvon,
kaip tik pasitaikė pirmoji
proga, būtent 1918 metų
birželio mėn. pradžioje,
padėjęs gauti išvažiavimo
leidimus visai eilei lietuvių
šeimų, jų tarpe ir Valiu-
kams. Su juo kartu grįžo S.
Lukauskis, J. Čiurlis, P.
Avizionis, Valiukų ir kelios
kitos šeimos, kartu ir Ki-
pras Bielinis, iš viso apie
20 žmonių. Lietuvon gri-
žęs, apsigyveno tėvėskėje,
Kamajuose, lankėsi ir Pa-
nevėžyje.

Feliksą Valiuką tik trum-
pam laikui buvau pažinęs
prieš karą; buvęs anksčiau
"Draugo" organizacijoje,
(Jelgavos gimnazijos socia-
listinio jaunimo organiza-
cija), į Lietuvos socialde-
mokratų partiją įsijungė tik
1905 metais. Per pirmąjį
pasaulinį karą pasitraukė
Rusijon ir kartu su žmona
gyveno Maskvoje. Apie Va-
liukus Maskvoje žinau iš
Kipro Bielinio. Valiukai,
anot Bielinio, nebuvo akty-
vūs politiniame darbe. F.
Valiukas buvęs ramaus bū-
do, priklausęs kaip ir žmo-
nų lietuvių socialdemokra-
tų sukurtai Maskvoje orga-
nizacijai ir dirbęs Lietuvos
Komisarijate. Valiukų san-
tykiai su V. Kapsuku, tuo-
met būrusiu apie save bol-
ševikuojančius, tebuvę tar-
nybinio pobūdžio. Kaip tik
gavo kalimybės grėžti Lietu-
vo, kartu su K. Bielinio,
J. Smolskiu ir kitais grįžo.

Dr. Pr. Kuzmą, tuomet
dar baigiantį medicinos
mokslą studentą, pažinau
Panevėžyje. Vėliau, dr.
Pr. Kuzmai atsikėlus į
Kauną, buvau su juo arti-
mais ir niekuomet nepaste-
bėjau jame simpatijų bolše-
vizmui.

(Bus daugiau)
J. Kaminskis

Kas kaltas?

Mūsų Maskvos davat-
kos per "Laisvę" ir "Vilnį"
visokiais būdais dergia Ven-
grijos didvyrius, kovojan-
čius už savo krašto laisvę.
Mūsų bimbiniai vengrų tau-
tos sukilimą vadina kont-
revoliuciniu pučiu, kurį
įvykdė per Austriją Vengri-
jon sugrįžę pabėgėliai.

Nėra prasmės ginčytis su
sveikos nuovokos ir žmoni-
kumo netekusiais gyvais
padarais. Čia tik norėčiau
priminti, ką apie Vengrijos
įvykius per radiją pasakė
pats dabartinis Maskvos
pastatytas vengrų vyriausy-
bės galva Janos Kadar.

Jis sakė:
"Spalio 23 d. prasidėju-
sio tautos judėjimo pagrin-
dinės priežasties reik ieško-
ti, tose klaidose ir nusikalti-
muose, kuriuos dirbančiųjų
nenaudai įvykdė Rakosi
gauja (Stalino pastatytas
Rakosi ilgą laiką žiauriai
šeimininkavo Vengrijoje,
R. M.), kuri vaidino spren-
džiamąjį vaidmenį krašto ir
partijos vadovybėje... Liau-
dies pasipiktinimas dėl
sūtų žalingų veiksmų buvo
visiškai pagrįstas".

Vadinasi, net Kadar bu-
vo priverstas pripažinti,
kad sukilimo kaltininkai
yra kraštų valdžiusieji ko-
munistai, o Bimba, Prusei-
ka, Mizara, Andriulis ir vi-
sa jų marga giminė, kaip
papūgos kartoja Maskvos
paleistą melą, kad Vengri-
tų būdų jie save apami-
tavo sukilo koke tai "fasis-
tai".

R. M.

ISSIPILDE JAUNYSTES SVAJONĖ

Taip atsitiko Ernest Ek, 42 metų Milwaukee gyvento-
jui, kuris apako būdamas 6 metų ir sakosi nieko dau-
giau nenorėjęs, kaip atgauti matymą nors tiek, kad jis
galėtų matyti sviedinį. Š. m. birželio mėnesį jam buvo
padaryta akių operacija. Po to jis atgavo regėjimą ir
gali žaisti su sviediniu.

Mityba ir širdies ligos

Amerikos gydytojų drau-
gijos žurnale neseniai pas-
kelbti kai kurie verti ir
platesnės visuomenės dėme-
sio duomenys. Specialistai
kai (seniau buvo galvoja-
ma atvirkščiai).

Vien elektrokardiograma
negali atspėti, koks žmo-
gaus stovis ir ar jis gaus
širdies priepuolį. Čia reika-
lingas nuodugnus gydytojo
apžiūrėjimas, neretas krau-
jų spaudimo matavimas,
pulso tikrinimas ir t. t.

Iš šio suglausto straipsne-
lio galima padaryti išvadą,
kad sėdimas darbas ir blogi
maitinimosi papročiai yra
daugiausia atsakingi už šir-
dies kraujagyslių ligos pa-
didėjimą šiame krašte, o ne
sunkus darbas ir kiti čia
aukščiau išvardyti dalykai.

Labai svarbu, kad tie nor-
malūs žmogaus papročiai
būtų išvystyti prieš ket-
virtą ar penktą žmogaus
gyvenimo dešimtmetį.
Nors girdime, kad vienas
ar kitas maistas negera val-
gyti, bet svarbiausia ne-
valgyti per daug riebalų ar
iš viso valgyti mažiau. O
kandidatams į kraujagys-
lių sukalbėjimą širdyje gal
geriausia pasidaryti vege-
tarais.

Gyd. Vl. K.

TAS NE SVAJONE

Mažosios Lietuvos bičiū-
liu draugijos valdyba ilgą
rastu atsiliepė į voldemari-
ninkų vado St. Vikinto
Montreal'v skaitytos paskai-
tos pareikštą mintį, kad lie-
tuvų pastangos savintis
Mažosios Lietuvos etnogra-
fines (lietuvių gyvenamas)
artis, yra romantika (sva-
jonė).

Tame raste sakoma, kad
M. L. B. Draugija remia ir
kovoja už visos Mažosios
Lietuvos išlaisvinimą ir su-
jungimą su Didžiąja Lie-
tuva, ne svetimu, bet sve-
timų veldžioj likusių savu
žemių ir kad ta kova gali
pareikalauti visos lietuvių
tautos paramos.

Mažosios Lietuvos veikė-
jai dėl to seniai kovoja, jie
dėl to ejo į kacetų praga-
rus (jie pažista gyvenimą ir
nėra svajotojai. Jie žino,
kad ta kova yra sunki, bet
jei sėdėsime rankas sudėję
ir bijosime, kad priešas ga-
li mus pavadinti "bovinis-
tais", tai niko nelaimėsime.

Draugijos centro valdyba
pripažįsta kiekvienam tei-
sę reikšti savo nuomonę,
bet laiko St. Vikinto parei-
ktą nuomonę žalingą ne tik
jų draugijos veiklai, bet ir
prieaugs. Nerviskas įtempi-

Iš Pavergtos Lietuvos

Uždriba 240 rublių

Kazys Salis, kuris 1923 metais iš Amerikos grįžo į Lietuvą ir ten pasiliko, parašė savo broliui Pranui, gyvenančiam Chicago Heights laiške, o šis jį paskelbė bolševikų "Vilnyje". Iš jo sužinojome, kad Salis dirva Plungėje sėmėnų sandėlio sargu ir per mėnesį uždirba 240 rublių, bet sakosi turįs apsuksią žmoną, kuri kolikių einanti revizijos komisijos pirmininkės pareigas, ir to dėl turįs kolchozinkams duodamus naudotis 60 arų žemės, 1 karvę, 5 avelės, 7 žąsis ir 20 vištų.

Žmona išdirbusi virš 400 darbdienų, už kuriuos ji gaus "keletą centnerių grūdų ir keliolika šimtų rublių. Viską į krūvą sudėjus pragyvename"—rašo Salis.

Mirė kun. E. Lejeris

Gauta žinių, kad Sibire mirė evangelikų liuteronų kunigas Erikas Lejeris, ten ištremtas 1948 metais.

Kun. Lejeris buvo gimęs Biržuose 1906 metais sausio 18 d. Nepriklausomoj Lietuvai jis ilgus metus buvo Žemelio evang. liuteronų bažnyčios klebonu, buvo nuosirdus žmogus, geras kalbėtojas.

Dar yra čigonų

Iš Prienų rajono gautame laiške rašoma, kad vienos šeimos mažus vaikus prižiūrėdavęs senelis, bet motina nebuvusi juo patenkinta.

ta ir pasamdžiusi čigonikę, bet ta netrukus apvogusi ir išėjusi.

Tame pačiame laiške rašo, kad Mariampolės karo metu buvo išdeginta, bet dabar jau esą pastatyta daug naujų mūrų. Tvarkingai laikomas ir miesto sodas.

Mirė prof. K. Aleksa

Lapkričio 6 d. mirė Veterinarijos akademijos profesorius Konradas Aleksa, vienas pirmųjų tos akademijos steigėjų.

Velionis buvo Zigmo Angariečio brolis, bet jis buvo tautininkas.

Giriasi, bet nieko nedaro

Bolševikai giriasi, kad jie labai rūpinasi istoriniais paminklais, o iš tikrųjų nieko nedaro jiems ap

MOTERŲ SKYRIUS

Tebeperka žmonas

Viskas kinta šioje žemėje, kinta ir vedybų papročiai. Ar čia seniai ir mūsų Lietuvoje vedybos iš meilės buvo laikomos tuščių išmislu. Tada tėvai pasirinkdavo marčias ar žentus pagal savo, o ne vaikų norą. Gi šandien, rodos, tas jau pamiršta ir tarytum, jau niekur taip nebėra.

Deja, dar nemaža yra tokių žemės kampų, kur ir šandien visi tėvai savo dukras parduoda, o kiti jas perka savo sūnams.

Neseniai apie tai rašė Kilmijos jaunimui skirtas laikraštis, kurio bendradarbis, aplankęs Šensi provinciją, nustebė ten tebesančiais vedybų papročiais.

Komunistų valdžia Kinijoje jau 1950 metais išleido įstatymą, kuris draudžia žmonas pirkti, bet įsigalėjusius papročius nelengva ir griežtais įstatymais panaikinti. Ir minėtoje provincijoje, kuri seniausios komunistų valdoma, iš dešimties nuotakų devynios tėvų parenkamos, perkamos ir parduodamos, tai reiškia ne jaunieji, bet jų tėvai sutaria kas su kuo turi susituokti, ir vieni kitiems sumoka sutartą sumą.

Žmonių kainos yra įvairios. Minėto laikraščio bendradarbis duoda pavyzdžių. Vienos mergaitės tėvai reikalavė už dukterį \$60, o jaunojo tėvai turėjo \$40. Tėvai dukterį atidavė senesniai, bet turtingesniai.

Kitas senas tėvas savo dukrą sutikęs atiduoti už \$480 ir grabą, bet tą būtinai atsaukęs, kai pastebėjo, kad karstas buvo prastas.

Esą nuotakų ir \$800 vertės. Vieno sodžiaus viršininkas nupirkęs žmoną savo sūnui už gautus piavos pardavus karvę ir porą namelių.

Kadangi įstatymas draudžia tokių vedybų būdą, tai siranda tarpininkai, kurie susitaria su tėvais. Vienas paima pinigų, o antras liudija registruojant jungtuves, kad jaunoji ne už pinigų pirktą.

Arba pinigai pakeičiami įvairiomis dovanomis.

Bet ir ten tas paprotys turės išnykti, nes jau dabar daug kam jis nepatinka, tik dar nedaug kas išdrįsą vadybą tvariškai pasipriešinti. Dėl to būna daug savizudybių, užmušimų.

Dar blogiau yra ten, kame tebėra vergija.

Štai iš žibalo karalystės Kuwait (Arabų pusiasaly) žinoma šitokia istorija. Ten susirgo vienos srities valdovo šeicho vyriausia žmona. Šeichas pakvietė į rūmus europietį gydytoją. Kadangi arabų papročiai neleidžia ištektėjusios moters anžiūrėti net daktarui, tai 16 metų vergė turėjo paaiškinti, kuo ligonė skundžiasi.

Gydytojas suprato, kad ligonei reikia daryti operaciją, kuriai leidimą turėjo duoti pats krašto valdovas, vadinamas emiru. Už operaciją gydytojas gavo gerą atlyginimą ir dovanų buvo pridėta minėta 16 metų vergė mergaitė.

Gydytojas nuo dovanos atsisakė, bet už \$2.00 išpirksaukęs, kai pastebėjo, kad jos... vėliau ją pamilo ir jos... vėliau ją pamilo ir jos...

BROLIAI PASIKEIS INKSTAI

Jerry ir Jimmy Foster su savo motina atvyko iš Idaho alstijos į Bostono Peter Bent Brigham ligoninę, kurioje bus išimtas Jimmy inkstas ir persodintas jo broliui, nes to inkstas yra sugedęs.

PATARTINA VISIEMS ĮSIGYTI NAUJA VALGIŲ KNYGA

Su Tarptautine Virtuve, su Stalo Etiketu ir Kitomis Informacijomis

kurią paruošė ilgametė "Keleivio" Moterų Skyriaus vedėja M. Michelsonienė. Knygoje sudėta apie pus-trio šimto įvairių receptų kaip gaminti įvairiausių valgių iš mėsos, žuvies, kiaušinių, kaip kepti įvairius pyragus ir ruošti gėrimus. Knygoje įdėta visokių naudingų patarimų apie virtuvės saiką, apie vitaminus, apie stalo etiketą ir panašius dalykus. Knygoje yra skyrius "tarptautinė virtuvė", kur paduodama apie šimtą įvairių tautų mėgiamiausių valgių. "Nauja Valgių Knyga" turi 136 puslapius. Ji parašyta aiškiai, visiems suprantama kalba. Jos kaina \$1.25. Užsakymus jau dabar priimam. Užsakymus ir pinigų prašome siųsti šiuo adresu:

KELEIVIS

636 E. Broadway So. Boston 27, Mass.

vedė. Šį kartą viskas baigėsi kaip tose pasakose, kur pasakoriai sakosi ir vestuvėse buvęs ir vyną-midų gėręs. Bet liūdnas vergijos faktas vis dar neišnyksta mūsų žemėje.

Taigi, mūsų žemėje dar yra mums keistų papročių.

Remkime studentus

Lietuvių studentų šalpos fondas kiekvienais metais kreipiasi į lietuvių visuomenę, prašydamas studijuojančiam mūsų jaunimui paramos.

Šiais metais Fondas, pradedant lapkričio mėnesiu ir baigiant sausio mėn. 1957 m., vykdo aukų vaujų. Aukos renkamos aukų lapais, išsiuntinėjais keliems šimtams lietuvių — ankstyvesniems studijuojančiam jaunimo remėjams. Jie prašomi patalkininkauti Fondo kilniam darbe.

Aukštąjį mokslą einas jaunimas yra mūsų atrama ir viltis visame lietuviškame darbe. Nuo išmokslinimo jaunimo priklausio ir kovos dėl Lietuvos laisvės sustiprinimas ir mūsų įtakos svaris Amerikos politiniame ir ekonominiame gyvenime.

Tautos, neturincios savo šviesuomenės, negali niekur savo įtakos pareikšti. Nuo mūsų pačių priklausio savo padėties sustiprinimas. Turime apie 1000 lietuvių, einančių aukštąjį mokslą. Mūsų pareiga jiems padėti. Iš surinktų lėšų Fondas jau kelis parėmė paskolomis. Yra reikalingų daugiau.

Tad Fondas nuoširdžiai prašo ir kviečia visų mūsų visuomenę į talką tam kilniam darbui. Taip pat prašo organizacijų skirti bent mažą dalį nuo savo parengimų studentų tėvams.

Parama skiriama per Lietuvių studentų sąjungos centro valdybą tikrai reikalingiems patrotiniams studentams, nežinantių jų politinių ir religinių įsitikinimų. Fondas kviečia aukoti, kad ir nedidelėmis sumomis, bet visus. Mūsų visų sudėtos aukos ir visai mažos sudaro didesnę sumą ir įgalina suteikti tinkamą paramą. Neleiskime savo jaunimui ieškoti paramos svetur, nes mes tuo tik nukreipiame juos nuo savęs. BUKIME SAVO JAUNIMO DRAUGAI - RĖMĖJAI.

Kas neturės progos įteikti aukos rinkėjui, tad Fondas adresas yra: Lithuanian Student Fund Account No. 11737 c/o Chicago Sav. & Loan Ass'n

6234 So. Western Ave. Chicago 36, Ill.

Visiems saksčiau aukojusiems ir dabartiniams aukotojams nuoširdžiausia padėka. PAREMKIME MŪSŲ PACIŲ REIKALĄ — TAUTOS ATEITĮ.

Lietuvių studentų Šalpos Fondas

UŽSAKE "KELEIVIO" DOVANŲ

Stephen Balaker iš Detroit, Mich., užsakė "Keleivio" dovanų savo dėdei Pedro Ruskevičiui, Rosario, Argentina.

Elzbieta Sharkas iš Detroit, Mich., užsakė laikraštį dovanų savo giminaitei Mrs. B. Navickienei, Brooklyn, N. Y.

J. Krivick, iš Detroit, Mich., užsakė laikraštį dovanų Mr. & Mrs. Ludvikinas, Detroit, Mich. V. Auskaitis iš No. Bran-

MARILYN NORI DIDELĖS ŠEIMOS

Aktorė Marilyn Monroe su savo vyru rašytoju Arthur Miller sugrįžo iš Londono į New Yorką. Čia ji pasakė laikraštininkams, kad ji ruošiasi auginti "didelę šeimą", nors apie tai ji galėjo savo vyrą painformuoti ir to būtu užtekę, bet reklama daroma ir iš tų vaikų, kurie dar negimė ir tebėra "planavimo" stovyje.

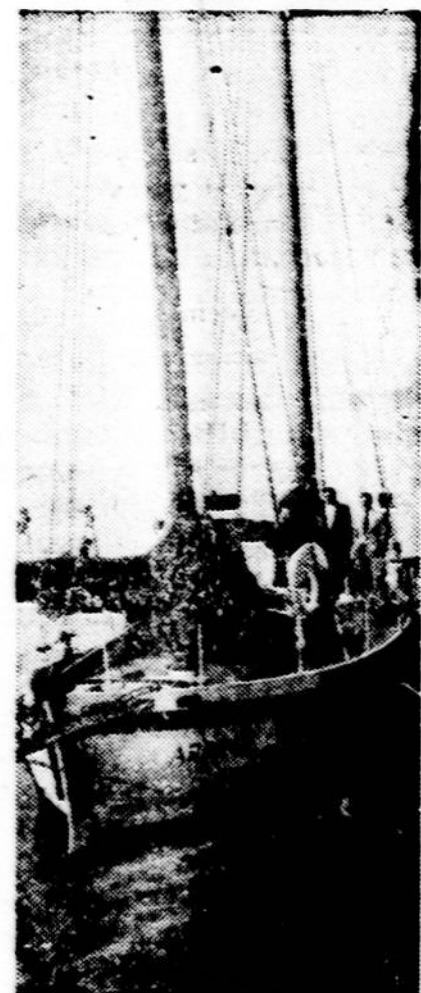
ford, Conn., atnaujino laikraštį metams savo seseriai Mrs. K. Sion, Miami, Fla., ir užsakė jai kalendorių 1957 metams.

Mrs. Mary Waitkus iš Brooklyn, N. Y., atnaujino prenumeratą ir užsakė kalendorių Mrs. J. Kasulaitienei, Cossackie, N. Y.

"KELEIVIO" ATSTOVAS

Didžiojoje Britanijoje visais "Keleivio" ir "Darbo" prenumeratos reikalais prašome kreiptis į J. Venskunę, 17 Wellview Drive, Motherwall, Lanarkshire, Scotland.

PLASTIKOS LAIVAS

Tai pirmas laivas iš plastikos, kuris kitą mėnesį išplaukia į Pietų Pacifiką dviejų metų kelionei.

Pakalbinkime draugus ir kaimynus užsisakyti "Keleivį". Kaina metams \$4.

Naujausios knygos

NEMUNO SŪNŪS, parašė Andrius Valuckas. Įdomus romanas iš 1925 metų Suvalkijos ūkininkų sukilimo. Įdomiai atvaizduotas tas įvykis, apie kurį dabar mažai kalbama. Pirmo dalis 280 psl. kaina... \$3.00.

NEMUNO SŪNŪS antroji dalis, 426 psl. kaina... \$4.00.

DANTYS, J. Priežiūra, Sveikata ir Grožis. Parašė dr. Antanas Gussen-Gastalinas. Knyga gerai pavaizduoja, kaip dantų priežiūra palaiko kūno sveikatą. 190 psl. Kiti viršeliai, kaina... \$4.00.

BROLIŲ GRIMŲ PASAKOS, vertė St. Vainoras ir V. Givinskas. 15 įdomiausių pasakų iš visame pasaulyje žinomų Brolių Grimų raštų. Puiki dovana vaikams. kaina... \$3.00.

ZEME DEGA, parašė Jurgis Sovickas. Atsiminimai iš 1933-1935 metų, kuriuos autorius, rašytojas ir diplomatas, praleido Prancūzijoje, prieš Italijos sienas. 1-a dalis 453 psl. kaina... \$4.50.

PAVASARIŲ AUDROJ, parašė Ieva Simonaitytė. Įdomus romanas iš Mažosios Lietuvos gyvenimo ir Klaipėdos atvadavimo. 228 psl. kaina... \$2.50.

JERININKO SINDEAD NUOTYKIAI. Nepaprasti, kaip jie surašyti knygoje "Tūkstantis ir viena naktis". Ilustruota, puiki dovana jaunimui. 108 psl. kaina... \$2.00.

Užsakymus su pinigais prašome siųsti šiuo adresu:

"Keleivis" 636 E. Broadway So. Boston 27, Mass.

Mamytė labai dėkinga

Mamytės gimtadienio proga užrašiau jai "Keleivį". Ji labai dėkinga ir sako:

"Gera mano dukrelė, labai gera! Kad visos dukrelės būtų tokios geros ir savo mamytėms užrašytų 'Keleivį'. Aš skaitau naudingus patarimus Moterų Skyriuje, skaitau kitus įdomius straipsnius ir žinias. Man labai patinka 'Keleivis' — ačiū, dukrelė, ačiū!"

Sesės-dukrelės, kodėl jums taip nedaryti? Už 4 dolerius "Keleivis" kas savaitę lankys jūsų mamytės per čielus metus! Jos bus dėkingos, kaip yra dėkinga mano mamytė. Adresuokit taip:

Keleivis 636 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.

Stalino nužudymas

(Tęsinys)

su nusižeminimu, švelniai, švelniai, kaip revoliucinės daugės, nunešė jį ant rankų į jo miegamąjį kambarį ir paguldė ant lovos. Praėjus kuriam laikui jis atmerkė akis, apšaukė sargybos viršininką ir įsakė jam iškviesti Beriją su kerėtoju. Po to jis vėl paskendė užuomartin.

Svečiai ant pirėtų galų išsėlino iš kambario ir sugrįžo ten, kur anksčiau baliavojo ir kur vienas Vorosilovas girkėjo už stalo. Vorosilovas paniekinančiu žvilgsniu pasižiūrėjo į juos, ne tai kaip į nykštukus, ne tai kaip į revoliucijos išdavikus, atsikėlė ir išėjo, pasinaudamas bendru sąmisiu. Kiti laukė, kuo galės padėti Stalinui.

Berija senai laukė tos minutės ir atskubėjęs nuėjo su kerėtoju į Stalino miegamąjį. Berijos paprašytas Malenkovas atnešė blūdą vandens ir muilo su rankšluosčiu, o kerėtojas užsimovė ilgas odines pirštines. Išprašęs Malenkovą, Berija užrakino miegamojo duris, apvertė Stalino kūną kniubėčia, apnuogino jo kaklą ir parodė kerėtojui gurbą. Nustebęs kerėtojas atšoko gurbą atidaręs, nes ten pamatė nuodingas gyvates, o ne dieles kraujui nuleisti, bet Berija pridėjo pirštą prie lūpų liepdamas tylieti ir ženklais duodamas suprasti, kad gyvatės turi įkasti Salino sprandą. Kada kerėtojas vis dar dvejavo, tai pasilenkęs Berija jam pašnibždėjo gruziniškai, kad Stalinas turi mirti, arba bus galas kerėtojui. Berijos vardas buvo pakankamai gerai žinomas net Gruzijos užkampiuose, todėl kerėtojas pakluso. Išalkusios gyvatės, viena po kitos, visos penkios, kerėtojo buvo mikliai ištrauktos iš gurbo, iškištai liežuviais suuodė tabaką, alkoholiu ir pykčio prakaitu pasmirdusį Stalino sprandą, ten suleido savo viršutinio žandikaulio aštrių dantų porą, per jų skylutes išstūtinu nuodinguosius maiseles, savo sultimis nuuodino pačią pavojingiausią, šlykščiausią ir nuodingiausią pasaulio gyvatę...

Kada Stalino kūnas, po trumpų konvulsijų, galutinai nurimo ir Berija įsitikino, jog jis tikrai negyvas, tai pavertė jį ant šono, užmerkė jam akis, apklojo antklode ir išėjo iš miegamojo. Gretimam kambariui svečiai pašnibždomis kalbėjosi apie dielių mediciniską vertę, kiek ginčinosi, ir visi kreipėsi į pasirodžiusį Beriją, užmiršę napykantą jam:

—Kaip jo sveikata?...

—Kaip mūsų mylimas Josifas?...

—Ar yra vilties?...

Berija šypsodamasis užtikrino juos, kad Stalinas jaučiasi gerai, jis ramiai miega, jam nieko nereikia ir jie gali ramiai išsiskirstyti. Visi tuoj pakluso netrukdyti Stalino ramybės ir išsivazinę galvodami kaip greit bus suimtas Vorosilovas, pralinksmėję, jog Stalinas galės laikinai užmiršti juos...

Pagal anksčiau duotas šoferiui instrukcijas, Berijos automobilis su kerėtoju, paklaidžiojęs Maskvos gatvėmis, pasuko į vieno kalėjimo vartus, kurio požemiuose dingo gyvačių ir jų kerėtojo pėdsakai, kaip ir pėdsakai to specialaus kurjerio, kuris juos pargabeno...

Pagal anksčiau duotas šoferiui instrukcijas, Berijos automobilis su kerėtoju, paklaidžiojęs Maskvos gatvėmis, pasuko į vieno kalėjimo vartus, kurio požemiuose dingo gyvačių ir jų kerėtojo pėdsakai, kaip ir pėdsakai to specialaus kurjerio, kuris juos pargabeno...

Pagal anksčiau duotas šoferiui instrukcijas, Berijos automobilis su kerėtoju, paklaidžiojęs Maskvos gatvėmis, pasuko į vieno kalėjimo vartus, kurio požemiuose dingo gyvačių ir jų kerėtojo pėdsakai, kaip ir pėdsakai to specialaus kurjerio, kuris juos pargabeno...

Berija skubėjo suimti į savo rankas visą valdžią, kol nepaaiškėjo Stalino mirtis. Gatvėse pasirodė slapstos policijos patruliai. Jo įsakymu buvo suimtas Semion Ignatjev ir jo artimi bendradarbiai. Berijai vadovaujant buvo netikėtai užklupta ir nuginkluota Kremiaus sargyba, o jos viršininkas, nesuprasdamas kas dedasi, pateko kalėjman. Paštas, telegrafas ir radio stotys buvo Berijos rankose. Laikraščiai, Pravda su Izvestija, turėjo pristatyti jo įstaigon paruoštas spaudai kopijas, kad gautų leidimą, todėl jų pasirodymas vėlavo. Pats Berija peržiūrėjo Stalino slapstus dokumentus, kad atidengtų visas jo paslaptis ir kartu sužinotų paslaptis visų aukštesnių pareigūnų. Jis rado žinių rinkinį apie save, rado numatytą suimti asmenų sąrašą, rado ir žinias apie vakarykščius Stalino svečius. Tie dokumentai jam daug ką pasakė, leido atspėti kas Stalinui šnipinėjo apie Beriją, kokie santykiai politbiuro narių tarpe, kokie buvo tolimieji Stalino planai. Jis dirbo su atkakliu atsidėjimu, išsifruotos Stalino superšnipų pavardės tuoj pat buvo perduodamos operaciniam skyriui su arešto įsakymu. Stalinas mirė, bet jo sistema veikė toliau.

Buvo jau geri pietūs, kada Berija apsitvarkė su Stalino dokumentais ir iškviatė vakarykščius Stalino svečius į Kremlių, papildęs sąrašą Molotovu, Kaganovičium, Sokolovskiu ir Zukovu. Vorosilovas buvo įspėtas, kad jam nėra ko bijoti, nes Berija prisibijojo, kad jis iškviestas į Kremlių gali nusišauti. Kada Vorosilovas vistiek atsisakinėjo, tai Berija jam pranešė, jog Stalinas mirė. Visiems susirinkus Berija atidarė duris į Stalino miegamąjį kambarį ir tyliu ženklu parodė į Staliną, paaiškindamas:

—Lavonas...

(Bus daugiau)

Baisi net 'švelni' diktatura

Visą laiką buvo tvirtinama, kad Lenkijoje diktatūra buvo švelnesnė net tuo metu, kada ten valdė Maszkowski. Bet dabar iš pačių komunistų sužinome, kokia iš tikrųjų "švelni" buvo ta diktatūra.

Spalio mėnesį įvykusioje Lenkijos komunistų partijos centro komiteto posėdyje jo narys Leon Wudzki be ko kita štai ką papasakojo:

"Žmones gaudė gatvėje ir po 7 dienų tardymo juos paleisdavo ne betinkamam gyventi. Juos tekdavo vėžti į bepročių ligoninę Tworuko. Kiti patys slėpėsi Tworuko, apsimėdami bepročiais, kad tuo būdu galėtų išvengti slapstosios policijos tardymų. Daug padorių žmonių bėgo į užsienį, kad galėtų išsigelbėti iš mūsų sistemų.

"Visa Varšuva žinojo apie siaurus požemius, kuriuose žmonės stovėjo po 3 savaites savose iki 6 colių gilumo išmatose.

"Visas miestas žinojo, kad slapstosios policijos viršininkas Rozanski pats nusidrasco žmonių pirštų nagus.

"Visas miestas žinojo, kad suimtieji buvo apliejami šaltu vandeniu ir primetu, kada ten valdė Maszkowski. Bet dabar iš pačių komunistų sužinome, kokia iš tikrųjų "švelni" buvo ta diktatūra.

Dėl visų tų baisių Wudzki kaltino Lenkijos "mažąjį Staliną", dabar jau mirusį partijos generalinį sekretorių ir buvusį prezidentą Bierutą ir kitus mažesnius "stalinus", bet ne pačią komunistinę tvarką, kurioje tolika baisybės gali būti. Wudzki dar sakė:

"Tuos (komunistus), kurie priešinosi, kišo į kalėjimus, paskelbė juos priešiniais ir išdavikais. Bet daugumas komunistų prisitaikė prie esamos tvarkos. Šitie komunistai susuko sau lizdą ant Berijos krūtinės ir ją čilpė kol apsvaigo. Kiekvienas partijos narys buvo priverstas slopinti savyje visus žmoniškus jausmus net tais atsitikimais, kada buvo vykdomi patys baisiausi nusikaltimai".

Wudzki daug ir kitų įdomių dalykų atskleidė tame posėdyje. Jis papasakojo, pavyzdžiui, kad jo paties pasitangos gėbėti kai kurias aukas nedavusios jokių vaiznių. Jis išstus mėnesius mėdriņę pasimatyti su Bieruta ir kitais galingaisiais, bet

negalėjęs prie jų prieiti, o tuo tarpu net prieškarinėje fašistinėje Lenkijoje jam nekarta tekę kalbėtis su ministrais ir gauti jų pagalbos politiniams kaliniams. Tikrai "minkšta" buvusi ta lenkų komunistų diktatūra! O ką jau besakyti apie pačią Sovietų Rusiją esamą tvarką.

Čikagietis

Urbšio, Merkio ir kt. likimas

Latvių socialdemokratų Stockholmie leidžiamoj "Brivība" Nr. 9 rašoma apie Pabaltijo buvusius valdžios vyrų likimą, būtent apie tu, kurie buvo išvežti į Rusiją. Pradžioje jiems buvusios net pensijos paskirtos, bet tuoj vėl atimtos. Jie buvę vėl suimti ir sukišti į Kirovo, Ivanovo, Sverdlovsko ir Maskvos kalėjimus. 1952 metais slapstosios policijos "specialioji komisija" juos nuteisė 25 metus kalėti sunkių darbų kalėjime. Kalėjime pasmerktieji buvo visiškai nuo kitų išskirti ir labai saugojami.

Jie gavę eilinius numerius ir tais numeriais buvę vadinami. Pavyzdžiui, K. Ulmanis (Latvijos diktatorius) gavo Nr. 1, K. Pats (estų diktatorius) Nr. 2, A. Merkys Nr. 3-5 (jis pats, žmona ir sūnus), estų kariuomenės vadas gen. Laidoner su žmona Nr. 6-7, Latvijos užsienų reikalų ministris V. Munters su žmona Nr. 8-9, J. Urbšys su žmona Nr. 10-11, latvių kariuomenės vadas gen. Balodis su žmona Nr. 12-13. Kalėjime esą mirė: Ulmanis, Pats ir Laidoner.

1954 metais gyvuosius paleidė iš kalėjimų ir jiems paskyrė pensijas po 560 rublių mėnesiui. Gyventi jiems buvo liepta Vladimiro mieste (apie 100 mylių nuo Maskvos).

Munteriui ir Balodžiui buvo leista porą kartų trumpai lankytis Latvijoje.

Kitais šaltiniais pasirėmusi Elta praneša, kad J. Urbšys ir šandien tebesus Vladimiro mieste. Taigi, bolševikai su jais elgiasi, kaip sotas katinas su pele: kol nusibosta žaidžia, o kai užsigėdžia—galvą perkanda.

NAUJI RAŠTAI

KARJERISTAI, Juozo Grūšo romano antroji dalis, antrasis leidimas, 160 psl. Išleido Nidos knygų klubas (3 Southern Row, London W, 10, Great Britain), kainą nepažymėta.

EGLUTE, vaikams skiriamas žurnalo Nr. 9, kainą 30 centų.

KELIOS MINTYS ŽURNALISTUI, parašė Barnabas Ign. Mikalauskas, išleido Lietuvių žurnalistų sąjunga New Yorko skyrius, 16 psl., kainą nepažymėta.

ROCKFORD, ILL.

Gražus koncertas

Lietuvių bendruomenės apylinkės sumanymu lapkričio 11 d. buvo suorganizuotas koncertas. Programą atliko neseniai iš Brazilijos į Chicago, Ill., atsikėlusios operos solistas Stasys Citvaras, kuriam akomponavo komp. Vladas Jakubėnas.

Solistas dainavo įvairiomis kalbomis. Kai jis pradėjo dainuoti "Kur bakužė samana", buvo tokia ty-la, kad būtų girdėjęs ir musė lekiant. Visi mintimis buvo nusikridę į tą šalį, tą

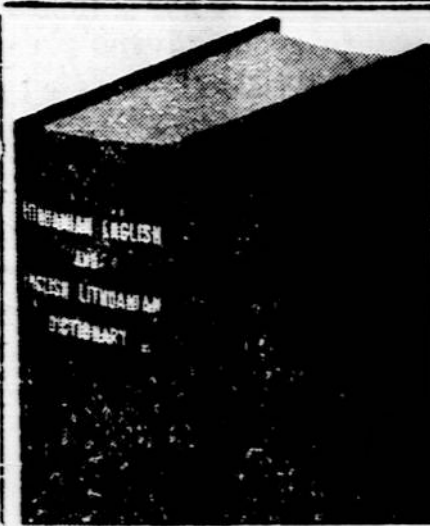
bakužę, kurioj gimė ir jaunystę praleido. Mačiau kaip neviena nosinaitė sluostė ašaruotas akis.

Vietos verslininkai suaukojo nemaža dovanų, kurių buvo paleistos laimės keliu.

Seimininkės turėjo gardžių valgių, o vyrai skanių gerimų.

Svečiai buvo iš Chicago, Kenosha ir Beloit. Pirmą kartą į Rockfordą buvo atvykę iš Chicago ir plačiai žinomas verslininkas J. Kar-

ŽODYNAS

A. LALIO
Lietuvių-Anglų ir
Anglų-Lietuvių.

Kaina \$14

Pinigus siųsti kartu su užsakymu

Dr. D. PILKA
546 E. Broadway
So. Boston 27, Mass.

LENGVAS BUDAS ISMOKT ANGLISKAI

Naujas, pagerintas anglų kalbos vadovėlis, su trumpa gramatika, su visokių daiktų, užsėminių, gyvulių, paukščių, žuvų, vabzdžių, medžių ir gėlių pavadinimais. Be to, čia telpa visokie praktiški pasakojimai ieškant darbo, važiuojant gelžkeliu, prie darbo, arba nuėjus pas siuvėją, pas kurpių, pas daktarą, lošiant kortomis, nuėjus krautuven ir tt.

Parodyta kaip kiekvienas žodis rašomas Lietuviškai ir angliškai, ir kaip jis anglų tarmas. Yra lengvų pasakojimų ir viskas paaiškinta Lietuviškai.

Kaina 75 Centai

Užsiskant adresuoti:

Keleivis, 636 Broadway, So. Boston 27, Mass.

LYTIES GARBINIMAS

Parašė T. J. Kučinskas

Knygoje rasite įrodymų, kad iš lyties garbinimo atsirado kryžius, dievai, jų sūnūs ir nekalios mergelės. Nurodyti faktai, kaip Romos kunigai pardavinėjo lyties simbolius, kaip dievų statusus. Skaitydami, sužinosite dievų kilmės istoriją. P. 144. Kaina tik-tai 1.50. Knygą galite gauti pas knygų parduovėjus ar pas mane:

T. J. Kučinskas 740 W. 34th St., Chicago 16, Ill.

Patikimiausia įstaiga siūsti siuntinius į SOVIETŲ SĄJUNGĄ, LIETUVON, LATVIJON, ESTIJON, UKRAINON ir į kitus kraštus, apmokant čia maitę ir kuri garantuoja pristatymą, tai daugelį metų žinoma firma PARCELS TO RUSSIA, Inc. (turinti SSSR leidimą) į įgaluota INTURIST, Maskvoje, rinkti maitę čia, vietoje.

Praktiškai galima siųsti viską: nauji ir devėti drabužiai, valgomieji produktai, įvairūs vaistai: Streptomicin, Penicilin, Kinefon ir kiti, oro pastu. Pristatoma laike 7-10 dienų. NAUJIENA: Dabar galima siųsti "ANTI-POLIO SERUM". Mes garantuojame pristatymą, o taip pat gavimą adresuoto parašu patvirtinto pakavimavo.

Siunčiame siuvamas mašinas, akordijonus, rašomas mašinėles įvairiomis kalbomis. MUSŲ DABARTINIS ADRESAS:

PARCELS TO RUSSIA, Inc.

1530 BEDFORD AVE., BROOKLYN 16, N. Y.

(Už kampo buvusios vietos). Telefonai:

Ingersol 7-6465, Ingersol 7-7272.

Istaiga yra pirmame aukšte. Apylinkėje pakankamai vietos pastatyti automobilius. Istaiga atidaryta kasdien ir sekmadiniais nuo 9 ryto iki 6 val. vakaro, sekmadieniais nuo 9 iki 4 val. po pietų.

SIUNTINIAI ISIUNCIAMI KASDIEN

JAU GALIMA UŽSISAKYTI

"Keleivio" Kalendorių 1957 Metams

Ir šiais metais "Keleivis" leidžia didelį, apie 100 puslapių kalendorių 1957 metams. Kalendorių jau galima dabar užsisakyti.

Kaip kitais metais, taip ir 1957 metų kalendoriuje bus daug įdomių skaitymų, informacijų, eilių, patarimų, juokų ir plati kalendorinė dalis su tautiškais ir bažnytiniais vardaiais.

Patartina kalendorių užsisakyti jau dabar. Kaip tik jis bus atspausdintas, jis tuoj bus pasiųstas užsisakiusiems.

Nežiūrint kad viskas brangsta, "Keleivio" kalendoriaus kainą nesikeičia. Ji buvo ir lieka 50 centų. Užsakymus ir pinigų prašome siųsti šiuo adresu:

"KELEIVIS"

636 East Broadway
So. Boston 27, Mass.

velis. Svečiai apžiūrėjo Lietuvių klubą, pagyrė rockfordiečius, kad jie savo gražiais namais pralenkė net daug didesnes kolonijas.

Dalyviai koncertu buvo labai patenkinti. Atrodo, kad ir svečiai buvo patenkinti rockfordiečių vaidinimu ir nuostirdumu.

Rockfordiečiai linki sulistui S. Citvarui ir komp. V. Jakubėnui ko geriausios sėkmės ir ištvermės su daina ir muzika skinti kelią į laisvę.

Perkūns

NEWINGTON, CONN.

Pakliuvo už narkotikus

Lietuvis Aleksandras Sakalauskas, 21 metų jaunuolis, suimtas ir kaltinamas pardavinėjęs narkotikus. Už \$5,000 užstatą jis iš kalėjimo paleistas ir laukia teismo. Suimti ir kiti du Sakalausko bendradarbiai, kurie paleisti padėjus po \$2,500 užstatą.

Pranas Nauncikas

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Alksniui Parausviniui, Hamilton, Ont.—Tamsta rašai, kad Hamiltono Krašto tarybos kandidatų iki nustatymo termino nebuvo parduota, o vėliau sąrašuose jie atsirado, bet nepasirūpinai išaiškinti, kaip tas galėjo atsitikti. Prašome tai patirti ir parašyti. Tas bus idomu ne tik Hamiltono lietuviams.

BALFO IESKOMI

Pranas Budrys, gim. 1924 m. Palangoje.

Steponas Jasinskas, gim. 1924 m. Palangoje, gyv. Švedijoje nuo 1944 m. vėliau emigravo į Australiją.

Gediminas Natkevičius iš Palangos.

Stasys Darginavičius iš Palangos.

Teodoras Lasauskas.

Vincas Šlyteris, Antano sūnus, apie 65 metų, anksčiau gyveno Chicagoje.

Ona Šukytė, Jono dukterė, gim. 1920 m. Pilviškių kaime, Ukmergės valsčiuje.

Povilas Tarabildas, Jono sūn., gyv. Philadelphia.

NEW ERA

ISDIRBĖJAS SKELBIA kad vanduo gali būti labai pavojingas pakausiui vartojant paprastą muilą arba detergentų Shampoo. Vanduo patenka giliai į pakausį, kas labai dirgina odą. Jūs visi girdėte tą "Oh! mano galva toli sunki ši rytą, vakar tik mažiausiai galva". NEW ERA mišinys padarytas su geriausiu koncentratu muilu be jokių gyvulių taukų, neprašedžia vandens į pakausį, o moterims užlaiko garbanas (curls) 3 sykius geriau kaip kas kitas. Taip man rašo VISOUS MOTERYS.

Siųskite \$2.00 už 8 oz. Lij. butelį. Kanadoje \$2.25.

FR. BITAUTAS
202 So. Pearl Denver, Colo.

Domininkas Mikšas, Jono sūn. Morta Mažutienė, Vinco dukterė, gim. Raseinių apskr.

Patys ieškomieji arba apie juos žinantieji, prašomi atsilipti šiuo adresu:

BALFAS
105 Grand Street
Brooklyn 11, N. Y.

PAIESKOJIMAI

Juozas KUPČIUNAS, kilęs nuo Bartininkų, kurį laiką gyvenęs Bostono apylinkėse ir Binghamtone, N. Y., ieško savo giminių ir pažįstamų gyvenančių Amerikoje. Rašyti jam: Krasnojarskij kraj, Manskij rajon, p. ot. Skotoprogonoje, uė. BULTUSUK, U. S. S. R.

Pastaba: laisną adresuoti reikia rusiskomis raidėmis.

Paieskau savo švogerio Prano (Frank) Baginskio iš Palepių kaimo, Luokės parap., Telšių apskr. Turiu svarbių žinių iš Lietuvos. Jis pats ar jį žinantieji atsilipti adresu: Frank Shimkus, Route 1, Box 318, Rheinlander, Wis. (51)

Paieskau savo pusbrolio Mykolo (Mike) Vasilausko iš Bartnikų km., Vilkaviškio vals. Jis pats ar jį žinantieji atsilipti adresu: M. Wasiliauckas, 419 St. Mason St., Benton, Ill.

Aš, Morta Alminienė, po tėvais Resgalė, iš Zabielių km., Platielių par., paieskau savo giminės Stasio JUODEIKIO iš Josvainių km., Platielių par. Girdėjau, kad gyvena apie Chicago. Turiu svarbių žinių iš Lietuvos. Jis pats ar jį žinantieji atsilipti adresu: Mrs. M. Alminas, 2 Spring St., Matawan, N. J. (52)

Paieskau Simono Burneikos, kilusio nuo Babilerskio. Buvo vedęs Kurkavskiuje iš Kijų kaimo, Babilerskio vals. Turiu žinių iš Lietuvos. Jis pats ar jį žinantieji, atsilipti adresu: Vincent Liuzas, 103 Pleasant St., Torrington, Conn. (49)

APSIVEDIMAI

Noriu susipažinti su moteria, 50 amžiaus, sveika, be vaikų, netoli miesto. Daugiau žinių esu našlys, turiu savo pastogę kuriai nubodu kaip ir man. Aš per laisną. Rašyti: John Lukow, Factory Hollow, Turner Falls, Mass. (1)

PLAŠĖ ZOLĖ

Plašė ara Asuklis. Ožkabardis žolė nuo inkstų, puslės silpnųjų, kraujais vėmimo, vandeninės ligos, betvaringo slapimomsi, lytiškų ligų. Šita žolė yra turtinga mineralais, kaip tai: Calcium, Silicon, Sulphur, ir yra žmonių, kurie negeria kavos ar arbatos, tik geria šios žolės arbatą. Svaras \$3.00. Medveža Žiėvės yra geriausia gyduolė nuo vidurių užkietėjimo, geriant daug ar mažai ji nepakenkia sveikatai. Ji lengvai liuosuoja vidurius, stabdo galvos skaudėjimus ir pridoda kūniui gyvybę ir skaitumo. Svaras \$2.00

ALEXANDER'S CO.
414 BROADWAY
So. Boston 27, Mass.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

KVIECIA VISUS Į BENDRĄ LIETUVYBES DARBĄ PRIKLAUSYTI Susivienijime Lietuvių Amerikoje, tai susijungti su savo broliais ir sesėmis bendram lietuvių išlaikymo darbui ir kovai už gražią Lietuvą ateitį.

LIETUVYBES SLA VAJUS, prasidėjęs Vasario 16-tą, suteikia įstojimo į SLA lengvatą visiems naujai įstojantiems. Pasinaudokite proga.

APDRAUDA Susivienijime Lietuvių Amerikoje yra parankiausia, pigiausia ir tikriausia—sujungta su fraterališkais mūdais. SLA apdrauda pagelbės jums ir jūsų šeimai nelaimėje.

SLA VEIKLA ir jo tikslai bei prašytieji nuveikti darbai ir pasiekimai aprašyti atakiruose leidiniuose, kuriuos gausit tuojau nemokamai, jei parašysite SLA Sekretoriui:

DR. M. J. VINIKAS

307 West 30th Street, New York 1, N. Y.

Vietinės Žinios

Remkime savo mokyklą

Bostono lituanistikos mokykloje, kurios vedėjas yra J. Vaicaitis, dirba šie mokytojai: A. Skudžinskienė-Ivaškenė, A. Vasaitytė, Z. Zarankaitė, A. Brazdžionis, P. Kaladienė, E. Vasyliūnienė, O. Girmienė, D. Giedraitis, tautinius šokius mokinia O. Ivaškenė ir muziką, dainas I. Vasyliūnas.

Mokykloje yra virš 150 mokinių, veikia 4 pradžios mokyklos skyriai ir šešios gimnazijos klasės.

Lietuvių išlaikymo sudėmėjusi visuomenė prašoma remti šią mokyklą, visų pirma tėvai leisdami į ją savo vaikus ir medžiagiškai aukodami jai pinigų, knygų, mokslo priemonių. Norima įsteigti jaunimo bibliotekę.

Mokyklos reikalais kreipitis į mokyklos vedėją J. Vaicaitį (542 128 O St. So. Boston, tel. AN 8-5714).

Tėvų komiteto pirm. V. Kubilių (542 E. 6th St., So. Boston, tel. AN 8-6844).

Tėvų komiteto išdėtininką J. Venckų (5 Thomas Park, So. Boston, tel. AN 8-8667).

Pagerbs prof. Končių

Prof. Ig. Končius išvyksta į Chicago, kur akademikai skaitai ir inžinieriai gruodžio 9 d. rengiasi į pagerbtį jo amžiaus 70 metų sukakties progą. Pokylis bus YMCA patalpose (2552 W. Marquette Rd.).

Naujokas mirė darbe

Lapkričio 26 d. darbe staiga nuo širdies smūgio gyveno So. Bostone. Velionis dirbo siuvykloje. Jis paliko liūdinčius žmoną Mary ir du sūnus: Algį ir Edvardą. Velionis buvo kilęs iš Suvalkų Kalvarijos apylinkės.

Lankėsi J. Vilkaitis

Bostone lankėsi žurnalistas J. Vilkaitis, kuris "Keleivio" knygyne kelias dienas rinkosi reikalingos medžiagos.

Mirė F. Jatužis

Lapkričio 21 d. Watertown, Mass., mirė Franas Jatužis, palaidotas Kalvarijos kapinėse. Velionis priklausė Cambridge lietuvių klubui, Lietuvos sūnų draugijai, kurios valdyboje dirbo kelerius metus.

Velionis buvo kilęs nuo Vabalninkų